

Nota voor burgemeester en wethouders

Team
DEV-FC

Onderwerp

richtlijnen Voorjaarsnota 2018

1- Notagegevens		2- Bestuursorgaan	
Notanummer	2018-000564	☒ B & W	20-03-2018
Datum	14-03-2018	☐ Raad	--
Programma:		☐ Burgemeester	--
12 Algemene dekkingsmiddelen		College van B & W	
Portefeuillehouder Weth. Grijzen		- Burgemeester	- Weth. Kolkman
		- Weth. Grijzen	- Weth. Rorink

Besluitenlijst	d.d.	d.d.	d.d.
☐ Akkoordstukken	--	☒ Openbaar	20-03-2018
		☐ Besloten	--

Routing	d.d.	par.	
directeur	14-03-2018	☐ adj.secr.	--
wethouder	14-03-2018	☒ gem.secr.	14-03-2018
BIS Openbaar			
Status	Definitief 2018-03-21		

Bijlagen

richtlijnen

B & W d.d.: 20-03-2018

Besloten wordt:

- 1 De richtlijnen voor de Voorjaarsnota 2018 vast te stellen;
- 2 Dit besluit en de nota openbaar te maken.

Financiële aspecten:

Financiële gevolgen voor de gemeente?	Nee
Begrotingswijziging	Nee

Voorstel openbaarmaking conform Wet Openbaarheid Bestuur (Wob)

- De nota en het besluit openbaar te maken
- De nota en het besluit openbaar te maken vergezeld van bijgaand persbericht
- De nota en het besluit openbaar te maken nadat
- De nota en het besluit openbaar te maken, behalve...
- Het besluit openbaar te maken, maar niet de nota, gelet op artikel:
- De nota en het besluit niet openbaar te maken, gelet op artikel:

Kennisgeving/ Bekendmaking Awb

Kennisgeving (publicatie) conform Awb	Nee
Bekendmaking conform Awb	Nee

ADVIESRADEN:

Moet een van de adviesraden gehoord worden of op de hoogte gesteld?	Nee
---	-----

Toelichting

Inleiding

De Voorjaarsnota 2018 is een nota welke inzicht geeft in de actuele ontwikkelingen. Vanuit die inzichten worden voorstellen voor nieuw beleid gedaan ter voorbereiding op de (meerjaren)begroting 2019-2021.

Uitgangspunten:

- De (meerjaren)begroting moet structureel sluitend zijn met voldoende weerstandvermogen;
- Nieuw beleid is alleen mogelijk indien dit past binnen de hiervoor aangegeven kaders;
- De lijn levert de bouwstenen voor de Voorjaarsnota aan. Hierbij verstrekken zij de informatie per, team, projecten, investeringen, taakvelden en programma's, waarvoor zij verantwoordelijk zijn;
- algemeen rentepercentage 2,7%;
- rente grondexploitaties 2,55%.

Beoogd resultaat

Het hebben van richtlijnen voor het opstellen van de Voorjaarsnota.

Kader

Besluit Begroting en Verantwoording(BBV)

Argumenten voor en tegen

Voor het opstellen van de uiteindelijke Voorjaarsnota moeten er richtlijnen zijn.

Extern draagvlak (partners)

Het betreft een interne richtlijn.

Financiële consequenties

Dit besluit heeft geen directe financiële consequenties.

Aanpak/uitvoering

Communicatie richtlijnen naar de interne organisatie en uitvoering conform tijdsplanning in richtlijnen. Dit houdt in dat de raadsvergaderingen zijn gepland op 4 juli (debat) en 11 juli (besluitvorming) .

Gemeente Deventer - Richtlijn Voorjaarsnota 2018

Voorjaarsnota

Doel van de Voorjaarsnota:

- inzicht bieden in actuele financiële ontwikkelingen en voorstellen doen voor de financiële- en beleidsaanpassingen van de meerjarenbegroting;
- afwegingen voorstellen nieuw beleid;

De raadsvergadering over de besluitvorming van de Voorjaarsnota 2018 is gepland op 11 juli 2018.

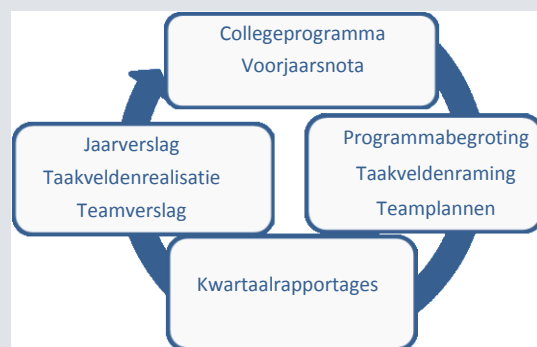
Het financieel uitgangspunt is:

- solide financiële hushouding
- structureel sluitende (meerjaren)begroting
- voldoende weerstandvermogen

In de Voorjaarsnota worden de structurele aanpassingen voor de meerjarenbegroting 2019-2022 opgenomen. De rapportage over de stand van zaken uitvoering begroting 2018 en op basis hiervan de mogelijke aanpassingen met betrekking tot de doelstellingen, prestaties en budgetten voor het jaar 2018 worden echter opgenomen in de kwartaalrapportages. Hieruit doorwerkende structurele aanpassingen van de begroting 2019 e.v. worden meegenomen in de Voorjaarsnota 2018. In de bijlage 2. wordt via voorbeelden aangegeven in welk document bepaalde informatie zou moeten worden opgenomen.

Voor de kwartaalrapportages worden afzonderlijke richtlijnen opgesteld. De inhoud en planning van de kwartaalrapportages moeten nog besproken worden in het college van B en W en in de auditie. De raadsvergadering over de eerste uit te brengen kwartaalrapportage is gepland eind juni 2018.

Planning en control cyclus

Uitgangspunten

- De begroting moet structureel sluitend zijn en blijven met voldoende weerstandvermogen;
- Nieuw beleid is alleen mogelijk binnen dit kader;
- De lijn levert de bouwstenen voor de Voorjaarsnota. Hierbij verstrekken zij de informatie over projecten, kostenplaatsen, taakvelden en programma's waarvoor zij verantwoordelijk zijn.

Hoe?

Voor de gemeentebrede consolidatie van de diverse bijdragen en het eenvoudig kunnen toetsen van de bijdragen moet de gevraagde informatie worden opgenomen in:

- Format 1 Programmablad
- Format 2 Nieuw beleid
- Format 3 Meerjarenbalans

De format 1 wordt via LIAS ingevuld.

Het proces; wie doet wat?

Het proces van het opstellen van de Voorjaarsnota kenmerkt zich door samenwerking tussen lijnmanagement (directieleden, regiemanagers, budgethouders, programmamanagers, etc. etc.) en de ondersteuners (team Finance & Control).

De lijn

- Is en blijft verantwoordelijk voor de inhoud en de kwaliteit van de op te stellen en aan te leveren stukken;
- Rapporteert aan directieraad en bestuur over diverse trends en ontwikkelingen en invloeden op beleids- en bedrijfsdoelstellingen;
- Draagt zorg voor dat afwijkingen worden geïdentificeerd, verklaard en vastgelegd, dat bijstellingsvoorstellen worden gedaan en de meerjarenbegroting wordt geactualiseerd;
- Brengt ontwikkelingen, afwijkingen en bijstellingsvoorstellen in;
- Levert Input voor diverse formats;
- Bewaakt, samen met de ondersteuners, de integraliteit van de Voorjaarsnota.

De ondersteuners (team Finance & Control)

- Begeleiden lijnmanagers m.b.t. afwijkingen en analyses op programmaniveau, taakvelden, teams en projecten;
- Stemmen af met andere disciplines;
- Brengen onderwerpen en eigen bevindingen in;
- Organiseert afstemmingsoverleg, voorbereiding, vooraf vullen van formats, Vormen een oordeel over opgenomen afwijkingen en voorstellen;
- Bewaken van de integraliteit van de Voorjaarsnota, i.s.m. de lijn.

Planning

Wat?	Wie?	Wanneer?
Inleveren bijdragen bij team Finance&Control	Lijn/regiemanagers/prog. managers/teammanagers	9-april
Inleveren voorstellen nieuw beleid	Regiemanagers	9-april
Wederzijdse consultatie	Lijn/regiemanagers met team F&C	10t/m16 april
Directieraadbespreking	Directieraad	25-april
Directieraadbespreking	Directieraad	2-mei
Bestuurlijk/ambtelijk bespreking	Wethouder Financiën – algemeen directeur	7-mei
Retraite college van B en W	B&W	14 en 15-mei
1 ^{ste} behandeling in B&W	B&W	15-mei
2 ^{de} behandeling in B&W	B&W	22-mei
Inloop toelichting technische vragen	Raad	30-mei
Indienen technische vragen	Raadsleden	4-juni 09.00
Motiemarkt (onder	Raad	7-juni

Wat?	Wie?	Wanneer?
voorbehoud)		
Vaststellen antwoorden op technische vragen	B&W	12-juni
Raadstafel	Raadsleden	20-juni
Raadsvergadering(debat)	Raadsleden	4-juli
Raadsvergadering	Raadsleden	11-juli

Belangrijke rapportage onderwerpen

Nr.	Wat wordt gevraagd?	Welk format?
1	Actuele ontwikkelingen in programma's, taakvelden, projecten en teams/kostenplaatsen.	Format 1
2	Autonome ontwikkelingen, knelpunten in de uitvoer, taakstellingen, trap-op-trap-af en decentralisaties	Format 1
3	Nieuw beleid	Format 2
4	Actualiseert investeringsplanning	Format 1
5	Paragraaf Grondbeleid	Format 1
6	Risico's en paragraaf weerstandvermogen	Format 1 en risicomodule LIAS
7	Paragraaf Bedrijfsvoering	Format 1
8	Meerjarenbalans	Format 3
9	Begrotingswijzigingen	Geen format

Algemeen

Als bijlage 1 is bij deze richtlijn is een checklist toegevoegd van de onderwerpen die in de rapportage van de lijn moet worden belicht. Alle onderwerpen moeten worden benoemd en indien iets niet van toepassing is dit bij het betreffende hoofdstuk aan te geven. Indien iets wel van toepassing is, maar dat is inhoudelijk opgenomen op de programmabladen (format 1) dan volstaat in de rapportage een verwijzing naar het betreffende format.

1. Actuele ontwikkelingen

De lijn benadrukt in haar bijdrage de belangrijkste ontwikkelingen en licht deze toe in de daarvoor bestemde formats.

Het gaat hier om ontwikkelingen in de domeinen, programma's, maar ook om ontwikkelingen binnen projecten en teams.

Ontwikkelingen kunnen zijn:

- Structurele doorwerkingen van uitkomsten van de jaarrekening 2017.
- Meerjarig gebrek aan opdrachten binnen teams waardoor kosten niet volledig kunnen worden gedekt (zogenoemde leegloop).
- Ook materiële ontwikkelingen die zich voordoen in 2019 e.v. kunnen worden meegenomen.
- Knelpunten bij de invulling van diverse stelposten/taakstellingen (zie bijlage 2).

In het eerste hoofdstuk in format 1 moeten de ontwikkelingen die relevant zijn voor de gemeentelijke roluitoefening t.b.v. programmadoelstellingen, prestaties en de financiële ontwikkelingen worden opgenomen. Voor zover mogelijk worden onderwerpen vooraf ingevuld door team Finance & Control, waarna

Gemeente Deventer - Richtlijn Voorjaarsnota 2018

vanuit de programma's deze onderwerpen verder worden toegelicht, onderbouwd en aangevuld. Ook onderwerpen die nog ontbreken op format worden opgenomen. Actuele ontwikkelingen binnen teams/kostenplaatsen worden in het format opgenomen in de bijdrage van de lijn.

2. Autonome ontwikkelingen, knelpunten, trap-op-trap-af en decentralisaties

Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen, die leiden tot een financieel voor- of nadeel, moeten vermeld worden op format 1. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen waarop de gemeente geen invloed kan uitoefenen, maar die wel een effect hebben op de gemeente. Deze onbeïnvloedbare voor- en nadelen komen respectievelijk ten gunste- en ten laste van de algemene middelen. Uitzonderingen hierop zijn de hieronder gegeven knelpunten in de uitvoering en taakstellingen.

Capacitaire knelpunten

Door de directieraad is aan de regiemanagers gevraagd om samen met de teammanagers een inventarisatie te maken van de knelpunten binnen teams. Op basis hiervan kan de directieraad het college verzoeken voor de oplossing van deze knelpunten algemene middelen beschikbaar te stellen. Indien er oplossingsmogelijkheden worden gesignaleerd vanuit de programma's dan moeten deze ook worden gemeld. Hierbij gelden de volgende regels:

- Knelpunten in de formatie voor bestaande taken in principe dekken binnen de bestaande loonsom.
- Knelpunten die gebaseerd zijn op uitvoering van wetswijzigingen of door het rijk opgelegde taken in principe dekken binnen de bestaande middelen die hiervoor worden verkregen.

Financiële voor- en nadelen

Programma's/taakvelden

Onder financiële ontwikkelingen van een substantiële omvang worden verstaan bruto-ontwikkelingen (mutaties) van tenminste € 50.000 in de exploitatie en afwijkingen van tenminste 5% (met een ondergrens van € 50.000) in geval van kredieten. Uitgangspunt voor de exploitatie is het taakveldenniveau. Het gaat niet alleen om de al gerealiseerde afwijking, maar ook de door extrapolatie geprognosticeerde afwijking op jaarbasis, (zowel overschrijdingen als onderschrijdingen, zowel incidenteel als structureel).

Programma's geven bij de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting aan of het gaat om autonome afwijkingen (niet beïnvloedbaar) die ge(de)compenseerd zouden moeten worden vanuit algemene middelen, of dat het gaat om beïnvloedbare afwijkingen. In dat laatste geval wordt vanuit het programma een bijsturingvoorstel toegevoegd.

De afwijkingen moeten gemeld te worden op het programmablad (format 1).

Afwijkingen binnen teams /kostenplaatsen

Financiële afwijkingen binnen teams worden ook gemeld. Hierbij gaat het om afwijkingen in de begrote lasten (zowel voordelige en nadelige afwijkingen) en afwijkingen in begrote baten (ook hier geldt: zowel voordelige als nadelige afwijkingen melden). Een belangrijk aandachtspunt is de dekking van de kosten van de teams. Indien teams meerjarig niet voldoende werk/opdrachten hebben om de begrote uren te kunnen goedmaken, dan leidt dit tot een knelpunt

binnen het team. Dergelijke knelpunten moeten tijdig gemeld worden, zodat bijsturing nog mogelijk is.

Voor het geven van informatie over de bezetting versus beschikbaar/vacatures/ziekteverzuim zie ook hoofdstuk 8 paragraaf bedrijfsvoering.

Taakstellingen/stelposten binnen programma's

Vanuit eerdere bezuinigings- en heroverwegingsrondes zijn diverse taakstellingen nog niet gerealiseerd. Zie voor een overzicht van deze taakstellingen bijlage 2.

Gerapporteerd moet worden over:

- De stand van zaken van de realisatie van de taakstellingen.
- Indien realisatie niet mogelijk is, of de fasering van de taakstelling anders wordt, dan moet vanuit het over programma/domein een alternatief voorstel worden aangedragen. Deze informatie wordt opgenomen op format 1.

Naast de bovengenoemde taakstellingen kunnen meerjarig ook nog andere stelposten in de begroting zijn opgenomen. Verwacht wordt dat inzicht wordt gegeven in nog niet gerealiseerde stelposten en hoe deze worden ingevuld. Het kunnen betreffen: lastenstelposten, negatieve lastenstelposten en batenstelposten.

Trap op trap af principe en de gevolgen

Er vinden ook bezuinigingen plaats in het Gemeentefonds als gevolg van de trap op trap af systematiek. Dat stelsel houdt in, dat als het rijk als gevolg van bezuinigingen of onderuitputting minder geld uitgeeft dan begroot, decentrale overheden naar rato minder uitgekeerd krijgen in het Gemeentefonds. Kortingen van rijkswege op een specifieke doeluitkering worden één op één doorvertaald naar het specifieke beleidsterrein ("trap op, trap af"). Als deze korting in alle redelijkheid niet haalbaar en niet wenselijk is, kan het college voorstellen doen om te compenseren. Deze compenserende maatregelen worden afgewogen in het kader van nieuw beleid (hardheidsclausule).

Vanuit de programma's wordt verwacht dat effecten (financieel en inhoudelijk) van rijksbezuinigingen op format 1 worden weergegeven.

3. Nieuw beleid

Nieuw beleid moet worden opgenomen op format 2, waarbij per voorstel de juiste budgetopbouw moet worden aangegeven.

De regiemanagers hebben van de directieraad het verzoek gekregen de voorstellen nieuw beleid te inventariseren en een prioritering aan te geven binnen de hiervoor gestelde kaders.

Houd bij de prioritering wel rekening met de doelstellingen en ambities die hierover in het nieuwe bestuursakkoord/collegeprogramma 2018-2022 zijn opgenomen. Daarnaast kunnen de voorstellen nieuw beleid voortkomen uit al ingang gezet beleid van de vorige raadsperiode 2014 -2018.

De voorstellen nieuw beleid moeten nog niet worden opgenomen op het format 2. Dit gebeurt pas nadat de directieraad op 25 april de voorstellen heeft geprioriteerd.

4. Parameters

De volgende parameters moeten worden gehanteerd:

- algemeen rentepercentage 2,7*
- rentepercentage grondexploitatie 2,55*
- disconteringsvoet 2%
- prijs- en loonstijgingen 0% (met de dekking van prijs- en loonstijgingen is binnen onze meerjarenbegroting op concernniveau al wel rekening gehouden)

*deze % kunnen nog veranderen op basis van de balans rekening 2017.

5. Actualiseren investeringsplanning

De vastgestelde investeringsplanning en voorportaalijst (zie blz. 25 t/m 35 begroting 2018) moeten qua bedragen en fasering worden geactualiseerd. Dit kan ook betekenen dat de toelichting en actuele duiding/onderbouwing van de geprioriteerde projecten op de investeringsplanning en voorportaalprojecten moet worden bijgewerkt. De bedragen, fasering en actuele duiding/onderbouwing kan worden opgenomen op format 1. De voorstellen nieuw beleid m.b.t. investeringen worden later toegevoegd.

6. Paragraaf grondbeleid

Door het programma Herstructurering en vastgoed moet de paragraaf grondbeleid worden geactualiseerd.

7. Risico's en kansen en paragraaf weerstandvermogen

Risico's worden vastgelegd in de risicomodule van LIAS. Door de lijn met name de programmamanager moet de risicomodule voor op 27 maart 2018 zijn bijgewerkt. Op basis van die informatie wordt dan in de Voorjaarsnota gerapporteerd over de risico's via de paragraaf weerstandsvermogen. We onderscheiden hierbij financiële risico's en overige risico's.

Financiële risico's

De uit de risicomodule van LIAS blijvende risico's en knelpunten worden meegewogen in de aanpak om de gemeentelijke (meerjaren)begroting verder gezond te maken. Dit betekent dat vanuit de programma's over de financiële risico's geen informatie hoeft te worden aangeleverd. De lijn actualiseert de informatie voor 27 maart 2018, en stemt deze af met de ondersteunende financieel adviseur. In de database moet zichtbaar zijn voor welke risico's weerstandsvermogen moet worden aangehouden.

Overige risico's

Overige risico's worden ook opgenomen. In de risicomodule LIAS kan worden aangegeven welk soort risico het betreft. Op basis van de gegevens in de database worden de risico's beoordeeld en besproken in het traject van totstandkoming van de Voorjaarsnota. Vervolgens wordt een afweging gemaakt welke risico's op te nemen in de verschillende documenten. Indien een risico wordt gemeld aan B&W en de raad dan kan deze informatie worden opgenomen in format 1 bij overige informatie. Informatie over een risico bestemd voor de directieraad kan worden opgenomen in de rapportage van de lijn.

Gemeente Deventer - Richtlijn Voorjaarsnota 2018

Risicoparagraaf

Van de lijn wordt verwacht dat zij in hun rapportage (format 1) een risicoparagraaf opnemen. In deze paragraaf wordt aangegeven:

- De risicopositie, de ontwikkelingen in de risico's, welke zijn nieuw, welke zijn vervallen. Inclusief onderbouwing.
- De stand van zaken van de financiële en overige risico's.
- De acties en beheersmaatregelen die zijn genomen of nog genomen gaan worden.
- De doeltreffendheid van de acties en maatregelen.
- De verwachte uitkomsten.
- Een overzicht van de risico's waarvoor weerstandsvermogen moet worden aangehouden.
- Ook kansen kunnen in deze paragraaf worden opgenomen.

8. Paragraaf bedrijfsvoering

Van de lijn wordt ook verwacht dat zij belangrijke ontwikkelingen binnen de teams/kostenplaatsen, waarvoor zij verantwoordelijk zijn, aangeven. Voor de Voorjaarsnota wordt een paragraaf bedrijfsvoering opgesteld waarin de meerjarige/strategische ontwikkelingen worden genoemd die relevant zijn voor de organisatie. Onderwerpen die hierbij in ieder geval worden toegelicht zijn: ICT, de ontwikkelingen in personeel mede in relatie tot de bezuinigingsvoorstellen, inhuur en de samenwerking in DOWR verband.

Formatieontwikkeling

Informatie over de formatieontwikkelingen, die moet worden geleverd, betreft:

- Meerjarig perspectief in loonsom en formatie, zowel kwantitatief als kwalitatief;
- Openstaande meerjarige vacatures. Wat zijn de redenen waarom een vacature nog niet wordt ingevuld en op welke termijn zal dit wel gebeuren?
- Zijn er nog (meerjarige) taakstellingen binnen teams nog niet ingevuld. Zo ja, waarom niet en wanneer wel?
- Stand van zaken invulling overige stelposten.

De basisinformatie wordt vanuit team Finance&Control en Services aangeleverd waarna deze vanuit de lijn kan worden verrijkt.

9. Meerjarenbalans

Onderdeel van de Voorjaarsnota vormt een meerjarenbalans. Om een geprognosticeerde meerjarige balans tot en met 31-12-2022 aan te kunnen bieden en voor het bewaken van financiële soliditeit van de gemeente en het berekenen van voorgeschreven BBV- kengetallen, is aanvullende informatie nodig over (zie format 3):

- Verloop lening portefeuille;
- Boekwaarden (immateriële vaste activa, materiele vaste actieve en financiële vaste activa)
Een geactualiseerd meerjarig verloop overzicht van de activa. Het gaat om het verloop van bestaande investeringen, dynamische investeringen en nieuwe investeringen. Daarbij moeten onderscheid gemaakt worden tussen vermeerderingen (investeringen), verminderingen (desinvestering/verkoop/aflossing) en afschrijvingen. Het gaat zowel om inkomsten als uitgaven.
  - Per 1-1-2018 van bestaande(statische) investeringen (zie boekwaarde per 31-12-2017): een verloop van de meerjarige boekwaarden.
  - Per 1-1-2018 van bestaande (dynamische) investeringen (zie boekwaarde per 31-12-2017): een verloop van de meerjarige boekwaarden van zowel de uitgaven als de inkomsten. Bij de

inkomsten is het belangrijk om aan te geven welke inkomsten het betreffen.

- Nieuwe investeringen, de meerjarige boekwaarde per 1-1-2019 van zowel de uitgaven als de inkomsten. Bij de inkomsten is het belangrijk om aan te geven welke inkomsten het betreffen. Hierbij alleen nieuwe investeringen opnemen, die gebaseerd zijn op een vastgesteld meerjarige investeringsplan of uit de in de begroting 2018 vastgestelde investeringsplanning. Investeringsplanningen welke in de Voorjaarsnota als nieuw beleid worden voorgesteld moeten nog niet worden meegenomen.
- Een geactualiseerd meerjarig verloop overzicht van de reserves tot en met 31-12-2022. Uitgangspunt hierbij is het meerjarige overzicht van de reserves die bij de jaarrekening 2017 is opgesteld(boekwaarden 31-12-2017). Dit overzicht kan worden geactualiseerd en aangevuld indien van toepassing.
- Een geactualiseerd meerjarig verloop overzicht van de voorzieningen tot en met 31-12-2022. Uitgangspunt hierbij is de stand van de voorzieningen per 31-12-2017 zoals die blijkt uit de jaarrekening 2017.
- Een meerjarig overzicht van het verloop van de boekwaardes van de: grondexploitaties, facilitair grondbeleid, verliesvoorzieningen grondexploitaties en nog niet in grondexploitatie genomen gronden.

10. Begrotingswijzigingen en overige wijzigingen

Begrotingswijzigingen moeten uiterlijk 1 juni 2018 gereed te zijn.